

УДК 339.7

DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-5-43>

Гось М.І.

магістрант

Львівського національного університету імені Івана Франка

Hos Mykola

Ivan Franko National University of Lviv

ФІНАНСОВЕ ПОСЕРЕДНИЦТВО ПІД ЧАС МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ ТА ПЕРЕВАГИ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ

FINANCIAL MEDIATION IN CUSTOMS CLEARANCE OF GOODS AND BENEFITS OF ITS USE

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуті питання фінансового посередництва у сфері митного оформлення товарів, обґрунтовано переваги використання послуг брокера у зовнішньоекономічній діяльності. Досліджено, що наявність професійно-орієнтованих ліцензованих організацій – митних брокерів – необхідна умова впровадження у практику передових форм здійснення митного оформлення та контролю, підвищення гарантії надходження митних платежів до державного бюджету, виключення зловживань окремими посадовими особами своїми службовими обов'язками. Проведено порівняльний аналіз можливості здійснення митних процедур власним декларантом або за допомогою митного брокера, визначені переваги та недоліки обох варіантів. Доведено, що співпраця з митним брокером, якщо він вибраний правильно, є істотним полегшенням роботи учасника ЗЕД, додатковою гарантією того, що митне оформлення буде проведено правильно й оптимально.

Ключові слова: фінансове посередництво, митне оформлення, зовнішньоекономічна діяльність, митний брокер.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрены вопросы финансового посредничества в сфере таможенного оформления товаров, обоснованы преимущества использования услуг брокера во внешнеэкономической деятельности. Доказано, что наличие профессионально-ориентированных лицензированных организаций – таможенных брокеров – необходимое условие внедрения в практику передовых форм осуществления таможенного оформления и контроля, повышения гарантии поступления таможенных платежей в государственный бюджет, исключения злоупотреблений отдельными должностными лицами своими служебными обязанностями. Проведен сравнительный анализ возможности осуществления таможенных процедур собственным декларантом или с помощью таможенного брокера, определены преимущества и недостатки обоих вариантов. Доказано, что сотрудничество с таможенным брокером, если он выбран правильно, является существенным облегчением работы участника ВЭД, дополнительной гарантией того, что таможенное оформление будет проведено правильно и оптимально.

Ключевые слова: финансовое посредничество, таможенное оформление, внешнеэкономическая деятельность, таможенный брокер.

ANNOTATION

In the context of globalization of world markets, the formation. The article deals with the issues of financial intermediation in the field of customs clearance of goods, substantiates the advantages of using broker services in foreign economic activity. The presence of professionally-oriented licensed organizations – customs brokers – is a necessary condition for putting into practice the advanced forms of customs clearance and control, increasing the guarantee of customs payments to the state budget, eliminating abuse by some officials of their official duties. Practice shows that

large companies prefer to declare goods on their own. This is especially true for enterprises with a steadily large flow of goods subject to customs clearance. In this case, even at the lowest rates of the broker it is more profitable to charge customs clearance to one or two certified specialists. Two declarants may also be sufficient with a small number of issued codes and when designing non-risk goods. It should be noticed that the declarant must be professional in his work, as in his work there are many intricacies, such as the aforementioned customs codes. The correct determination of the customs value of goods and/or cargo is necessary to determine the amount of duties and other budgetary charges. It should be noted that the customs value is subject to careful control by the customs authorities, and attempts to reduce the customs value of imported goods entail serious responsibility. The documents on the customs value of the goods/cargo are filled in by the person responsible for transporting the goods/goods across the border. However, often the declaration of the customs value of the goods does not end there. World experience shows that it is the Customs service that should take on the burden of establishing an institute of customs brokers as an element of the civilized market for customs services; to organize and keep under the control of professional customs brokers, achieving high quality of services of the trading community and clearer fulfillment of functions on declaration of goods. The presence of professionally-oriented licensed organizations – customs brokers – is a prerequisite for the implementation of advanced forms of customs clearance and control, increasing the guarantee of receipt of customs payments to the state budget, exclusion of abuse by some officials of their official duties.

Key words: financial intermediation, customs clearance, foreign trade, customs broker.

Постановка проблеми. Державна політика тарифного регулювання зовнішньої торгівлі і загалом ЗЕД здійснюється через державні митні органи. Тому одним із головних завдань, що стоять перед митною службою, є вдосконалення технології методів контролю, що забезпечують гарантоване надходження належних до сплати митних платежів за максимального прискорення і спрощення для учасника зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) виконання митного оформлення.

Одним із пріоритетних напрямів вирішення цього завдання є формування нового, цивілізованого ринку послуг у галузі митної справи, властивого провідним країнам світу з ринковою економікою, оскільки той ринок, який сформувався в країні за останнє десятиліття з моменту лібералізації ЗЕД, за багатьма параметрами і показниками не відповідає вимогам дня і є гальмом у розвитку і вдосконаленні не тільки

митної служби, а й у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами господарювання.

Учасники зовнішньоекономічної діяльності часто змушені звертатися до послуг митних брокерів. Інститут митних брокерів активно розвивається в Україні з початку 90-х років, зараз дещо зменшив темпи свого зростання. Пов'язано це з тим, що робота митного брокера ризикована, а загальна ситуація на зовнішньоекономічному ринку продовжує залишатися нестабільною. Для підприємця це може означати тільки одне: там, де є ризик, повинні бути і свої методи «страховки».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нині є низка публікацій, присвячених питанням фінансового посередництва у митній справі. Так, у роботах Л.Є. Стровського, О.І. Дегтярєвої, Є.Ф. Прокушева, Р.Б. Ноздрєвої, І.С. Гринько, Г.М. Дроздової досліджувалися різноманітні аспекти зовнішньоторгових посередників: їх визначення, класифікація, оцінка обсягу наданих повноважень, правове підґрунтя співробітництва, оцінка ефективності їхньої діяльності тощо. Значна увага у працях вищезгаданих фахівців приділена необхідності залучення посередників під час здійснення певних торгових операцій на зовнішньому ринку, умовам застосування окремих типів договорів про

виконання посередницьких функцій, докладно розглянуті різноманітні види посередників у міжнародній торгівлі.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Деякі питання фінансового посередництва у сфері митного оформлення товарів та вантажів залишаються ще не досить проробленими. Найбільш важливим із них є обґрунтування переваг використання послуг брокера у зовнішньоекономічній діяльності.

Мета статті. Метою цієї роботи є дослідження фінансового посередництва під час митного оформлення товарів та визначення переваг його використання.

Виклад основного матеріалу. Митний брокер – ліцензований посередник, який має право від власного імені укладати будь-які операції з митного оформлення і виконувати інші посередницькі функції в галузі митної справи за рахунок і за дорученням особи, яку представляють, несучи при цьому повну відповідальність (таку ж, якби він самостійно переміщував товари через митний кордон).

Формально у будь-якого учасника ЗЕД є дві можливості: здійснювати митні процедури самостійно, тобто мати власного декларанта в штаті, або користуватися послугами митного брокера (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняння можливості здійснення митних процедур власним декларантом або за допомогою митного брокера

Порівняльна характеристика	Декларант у штаті	Митний брокер
Декларант повинен бути професіоналом у своїй справі, оскільки в його роботі є безліч тонкощів, таких як митні коди ТН ЗЕД.	Дійсно великі компанії можуть дозволити собі наявність у штаті власного декларанта. Але виникає питання в його компетенції, яке вирішується протягом випробувального терміну. Крім цього, будь-який професіонал вимагає відповідної заробітної плати. Наприклад, двох декларантів може бути досить за невеликої кількості оформлюваних кодів і під час оформлення товарів, які не належать до групи ризику.	Персонал митного брокера володіє більш високою кваліфікацією. Як правило, ця більш висока кваліфікація забезпечується такими факторами: – більш високі початкові вимоги під час прийому на роботу; – наявність атестата фахівця з митного оформлення; – більш широке охоплення спектру оформлюваної продукції декількох клієнтських компаній.
Коректне визначення митної вартості товару та/або вантажу необхідне для визначення розміру мита та інших бюджетних платежів.	Варто відзначити, що митна вартість є предметом ретельного контролю митних органів, і спроби знизити митну вартість ввезених товарів тягнуть за собою серйозну відповідальність.	Документи щодо митної вартості товару/вантажів заповнює особа, відповідальна за транспортування вантажу/товару через кордон, проте часто декларуванням митної вартості товару справа не обмежується.
Якщо митна вартість товару виявляється – або здається митним службам – заниженою, в дію вступає необхідність коригування митної вартості (КМС). Митне оформлення на території України віднесено до групи ризиків зовнішньоекономічної діяльності.	Задекларована митна вартість товару ретельно перевіряється під час проходження митниці: джерелом інформації для контролю служать як дані, зазначені в декларації, так і інформація, якою володіють митні служби. Митне оформлення може спричинити серйозні труднощі, які під час роботи з власним декларантом лягають на плечі фірми.	Згідно із законодавством, в разі КМС митні органи зобов'язані довести до відома особи, відповідальної за перевезення товару, а вона, у свою чергу, має здійснити доплату відсутньої суми митних зборів. Постійне оформлення вантажів різних видів і для різних компаній забезпечує співробітникам митного брокера більший щоденний професійний досвід.
Митне оформлення по суті справи є знанням митного права. Для грамотного митного оформлення потрібен щоденний моніторинг змін у законодавстві та НПА, як на рівні законів, так на рівні розпоряджень начальника поста	За наявності в штаті власного декларанта необхідно постійно стежити за рівнем його розвитку в сфері митного права, необхідно оплачувати його додаткове навчання та підвищення кваліфікації. Крім того, під час оформлення товару однієї категорії ТН ЗЕД відбувається "втрата" досвіду.	Для співробітників брокера такий моніторинг є рутинним обов'язком, крім того, у нього більший доступ до інформаційних джерел.

Джерело: розроблено автором

Практика показує, що декларувати товари власними силами воліють великі компанії. Особливо це актуально для підприємств, що мають стабільно великий потік товарів, які підлягають митному оформленню. У цьому разі навіть за найнижчих тарифів брокера вигідніше доручити митне оформлення одному або двом атестованим фахівцям. Двох декларантів може бути також досить за невеликої кількості оформлюваних кодів і під час оформлення товарів, які не належать до групи ризику.

Але необхідно пам'ятати, що декларант повинен бути професіоналом у своїй справі, оскільки в його роботі є безліч тонкощів, таких як вищезгадані митні коди.

Нині такий код складається з дев'яти цифр. Перші шість цифр означають код товару за ГС; ті ж шість цифр разом із сьомим і восьмим знаками утворюють код товару за Комбінованою номенклатурою Європейського Союзу (КН ЄС). Дев'ята цифра призначена для можливої деталізації тих чи інших товарних позицій з урахуванням інтересів України.

Для забезпечення однакового розуміння класифікаційних угруповань ТН ЗЕД використовуються примітки до розділів, груп, конкретних товарних позицій, а також Основні правила інтерпретації ТН ЗЕД, що мають юридичну силу.

Коректне визначення митної вартості товару та/або вантажу необхідне для визначення розміру мита та інших бюджетних зборів. Варто відзначити, що митна вартість є предметом ретельного контролю митних органів, і спроби знизити митну вартість ввезених товарів тягнуть за собою серйозну відповідальність. Документи щодо митної вартості товару/вантажів заповнює особа, відповідальна за транспортування вантажу/товару через кордон. Проте часто декларуванням митної вартості товару справа не закінчується.

Задекларована митна вартість товару ретельно перевіряється під час проходження митниці: джерелом інформації для контролю слугують як дані, зазначені в декларації, так і інформація, якою володіють митні служби. Якщо митна вартість товару виявляється – або здається митним службам – заниженою, в дію вступає необхідність коригування митної вартості (КМВ) [1].

Згідно із законодавством, у разі КМВ митні органи зобов'язані довести до відома особи, відповідальної за перевезення товару, а вона має здійснити доплату відсутньої суми митних платежів.

Як правило, більшість компаній через зазначені вище причини воліє працювати через митного брокера. До вже згаданих аргументів на користь співпраці з митним брокером слід додати такі.

Причини, за якими учасники ЗЕД вдаються до послуг митних брокерів, можна розділити на об'єктивні і суб'єктивні. Об'єктивні причини є основними причинами передачі будь-якої діяльності на аутсорсинг. Митне оформлення на території України давно віднесено до групи ризиків зовнішньоекономічної угоди, тому до-

вірити його, як це не банально звучить, краще професіоналам.

Передбачається, що учасник ЗЕД працює з брокерськими компаніями, чий персонал дійсно володіє більш високою кваліфікацією, ніж власні співробітники. Як правило, ця більш висока кваліфікація забезпечується такими факторами:

- більш високі початкові вимоги під час прийому на роботу;
- наявність атестата фахівця з митного оформлення;

- більш широке охоплення спектру оформлюваної продукції декількох клієнтських компаній, в той час як власний декларант «сидить» тільки на певній групі товарів і може зазнавати труднощів у разі потреби оформити іншу.

Постійне оформлення вантажів різних видів і для різних компаній забезпечує співробітникам митного брокера більший щоденний професійний досвід.

Митне оформлення по суті справи є знання митного права. Для грамотного митного оформлення потрібно щоденний моніторинг змін в законодавстві та НПА, як на рівні законів, так на рівні розпоряджень начальника поста. Для співробітників брокера такий моніторинг є рутинним обов'язком, крім того, у нього більший доступ до інформаційних джерел. Тобто, об'єктивно до послуг митних брокерів слід вдаватися, коли немає висококваліфікованих фахівців у власному штаті, і коли не хочеться брати на себе відповідальність за митне оформлення [2].

Проте, компанії, для яких в силу економічних причин, вигідніше було б оформити декількох декларантів в штат, все одно продовжують користуватися митними брокерами.

Так як маленьким компаніям, що мають вантажопотік 2-3 контейнера в місяць, абсолютно не має сенсу наймати в штат власного декларанта, через нерентабельність. Далі ми розглядаємо можливість роботи з митним брокером чи зі штатним декларантом великих фірм, що мають вантажопотік від 15 контейнерів на місяць.

Окрім того, брокери також часто надають додатковий сервіс: такий як переклад документів, консультування, доставка документів від офісу замовника до митного поста, перерахунок заповнення платіжних доручень (митники часто помиляються, роблять описки, що викликає серйозні нарікання з боку бухгалтерії, а потім і податкової), все ці «приємні дрібниці» серйозно полегшують щоденну роботу учасників ЗЕД і дозволяють не роздувати власний штат [3].

Для того, щоб оформитися на митному посту, декларанту в будь-якому випадку потрібно мати укладений договір зі складом тимчасового зберігання (СТЗ), для того щоб забезпечити в'їзд товару в зону митного огляду. Контракт з брокером автоматично означає укладений контракт з власником СТЗ, і позбавляє декларанта від не завжди приємної процедури спілкування з власником, допомагає отримати більш прийнятні ціни на зберігання.

Деякі компанії також пропонують логістичні послуги (управління вантажопотоками, митне оформлення, складські послуги і т.д.). Компанії, що надають логістичні послуги, цінуються більше, ніж просто транспортні компанії.

Таким чином, співпраця з митним брокером, якщо він обраний правильно, є істотним полегшенням роботи учасника ЗЕД, додатковою гарантією того, що митне оформлення буде проведено правильно і оптимально.

Отже, основна діяльність, яку проводять митні брокери, може поділятися на:

- комплексне оформлення для митниці (що стосується як ввезених, так і вивезених вантажів і товарів), оформлення документації, яка має безпосередній стосунок до складного режиму, наприклад, це може бути ввезення або вивезення на певний час, робота з пакетом документів, що повністю охоплює всі моменти майбутнього руху товару, а також здійснення контролюючих функцій за процесами митного оформлення продукції;

- консультування, що стосується того, який нормативний акт регулює ту чи іншу сферу митної справи;

- підбір товарного коду згідно з класифікатором ТН ЗЕД;

- отримання сертифікатів на вантажі, що перевозяться;

- захист інтересів замовника на території митниці, а також усіх митних органів;

- проведення необхідних розрахунків, що дозволяють знизити до оптимальних значень рівень податкових відрахувань і митних платежів;

- професійне заповнення всіх позицій стандартної документації, яка необхідна згідно з міжнародним законодавством;

- прискорене заповнення митної документації, яке становить мінімально можливі для подібних послуг терміни;

- консалтинг, що стосується правильного визначення митної вартості;

Додаткові консультації охоплюють різноманітні сфери, починаючи від розмірів сплачуваних мит і закінчуючи доставками вантажів з віддалених країн та інших континентів.

Виходячи з перерахованого вище, можна сказати, що додаткові послуги своєю чергою будуть складатися з:

- консультування з питань складання та оформлення міжнародних договорів і контрактів;

- логістики (її транспортної сфери);

- консалтингу, що стосується обслуговування загалом;

- різноманітних типів перевезень вантажів, причому загальна схема включає в себе не тільки оптимізацію витрат наявних маршрутів, а й роботу фахівців із транспортної логістики, що надають інформацію про найбільш економічно вигідні способи доставки товарів.

Висновки і пропозиції. Світовий досвід свідчить, що саме митна служба повинна взяти на себе тягар створення інституту митних брокерів як елемента цивілізованого ринку митних послуг; організувати і тримати під контролем професійних митних брокерів, домагаючись високої якості послуг торгового співтовариства і більш чіткого виконання функцій щодо декларування товарів. Наявність професійно-орієнтованих ліцензованих організацій – митних брокерів – необхідна умова впровадження в практику передових форм здійснення митного оформлення та контролю, підвищення гарантії надходження митних платежів до державного бюджету, виключення зловживань окремими посадовими особами своїми службовими обов'язками.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua> (дата звернення: 21.09.2019).
2. Голинський Ю.О., Муляр В.В. Митна політика та її вплив на менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. 2018. Молодий вчений. №10. С. 745-749.
3. Коломоєць О.В. Митна система у механізмі сучасної держави. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. Вип. 3. С. 172-175.

REFERENCES:

1. Mytnyy kodeks Ukrainy vid 13 bereznya 2012 r. № 4495-VI. [Customs Code of Ukraine dated March 13, 2012]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua> (accessed: 21.9.2019).
2. Holynskyy Y.O. (2018). Mytna polityka ta yiyi vplyv na menedzhment zovnishn'oeconomichnoyi diyal'nosti [Customs Policy and its Impact on the Management of Foreign Economic Activity]. *Molodyy vchenyy*. №10. pp. 745-749.
3. Kolomoets O.V. (2014). Mytna systema u mekhanizmi suchasnoyi derzhavy. [Customs system in the mechanism of the modern state]. *Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu*. Vol. 3. pp. 172-175.